

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

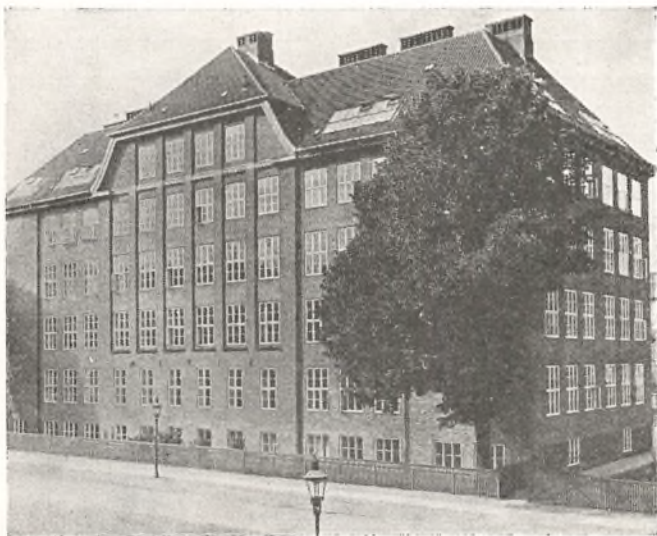
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SOLVOGNET

Udgivet af
»Vognmandsmarkens skoles venner«

Al kørsel og
flytning

Telefoner:
60 02 11

N. THOMSEN VOGNMAND

Branddammen 17, Brønshøj

C. ADAMSEN
Farvehandel
Lyngbyvej 72
RY 2551

Største udvalg i ure og briller
Eget reparationsværksted for alle
slags ure og briller - Eget glassliberi
Leverandør til *alle* sygekasser

THORVALD MIKKELSEN
Ur- og optisk-forretning
Lyngbyvej 56
Telefon RYvang 2047

KOLONIAL-MAGASINET
Willy B. Larsen
KILDEVÆLDSGADE 67
Tlf. Ryvang 245

V. B. Flindt
Faglært buntmager
LYNGBYVEJ 70

*I senkram - Værktøj
Køkkenudstyr
Glas og porcelæn*

A. Authorsen | *Østerbrog. 155
v. Svanemøllen
Tlf. Ry. 222*

A/S MÆLKERIET

Enigheden

Lygten 39—41 Tlf. Ægir 7001

Aktieselskabet
NYHOLM & FREDERIKSEN
Amaliegade 34—36
København K.

Thorsten Helwegs
BOGHANDEL
☆
Frederiksborggade 42 - C. 3504

VOGNMANDSMARKENS SKOLES VENNER

Nr. 2
April 1962

Redaktør: skoleinspektør Rud. Holmberg
Bellmanskade 5, Tlf. Ry. 397 (kont.) Ry. 7001 (priv.)

Jubilæums-
nummer

Jubilæumsforberedelser

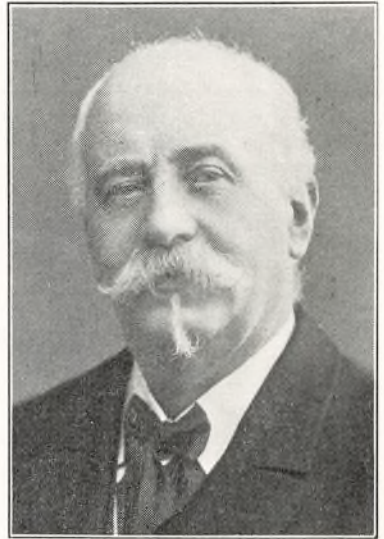
*D*a skolen holdt sin 40 års fødselsdag, blev der udgivet et jubilæumsskrift. Det var derfor naturligt, at man ved forberedelsen af 50 års jubilæet straks opgav tanken om at udgive noget større festskrift.

For alligevel at markere dagen valgte vi at udsende et særligt nummer af vort blad, »Solvognen«. Vi henvendte os til forskellige, der på et eller andet tidspunkt i de forløbne 50 år har haft nær tilknytning til skolen og dens forældrekræds og bad om at få et indlæg til dette nummer, og der er grund til fra redaktionens side at sige hjertelig tak for den velvillige og venlige måde, vor henvendelse blev modtaget på.

Hver bidragyder er blevet frit stillet med hensyn til artiklens indhold, og det er så vort håb, at der ud af disse meget forskellige artikler alligevel må aftegne sig et billede af livet på skolen, siden den blev indviet den 18. april 1912.

Uden penge kan en sådan idé ikke realiseres, og der skal desuden bruges penge til meget andet ved jubilæet. Derfor er der grund til her at sige tak til skolens lærerpersonale og eleverne for det store arbejde med papirindsamlingerne, hvor det økonomiske grundlag blev lagt.

Kappel Bøcker
og
Vognmandsmarkens
skole
1912-1936

Kappel Bøcker

HANS PETERSEN

lærer ved Vognmandsmarkens skole
1917—1957

Skolens omgivelser i de første år

Kappel Bøcker var fra øen Gjør ved Limfjorden. Han var vokset op i fortrolighed med naturen her og med menneskers livsvilkår. Han kom tidligt til Københavns skolevæsen, og i årene til 1912, da han kom til Vognmandsmarken, havde hans forfatterskab været i fuld udvikling. En del var udgivet, og mere var på vej. Et skuespil var indleveret til Det kgl. Teater. Var det blevet antaget og opført, havde det, efter hans egen udtalelse, sandsynligvis afbrudt hans pædagogiske løbebane. Nu blev han skolemand ved siden af forfattervirksomheden.

Fra inspektørstolen ved Haderslevgades skole søgte han den nye skole herude og var fuld af drømme om at udrette noget. Der foresvævede ham noget om at gøre skoledistriktet til et kulturcentrum. »Men det var der ingen (eller få), der vidste.« Noget blev virkeliggjort i de følgende år, og noget kom måske ikke virkeligheden så nær, som han havde tænkt sig. Det var i alt fald ham, der først og fremmest kom til at præge skolen og give den ansigt. Dertil bidrog i høj grad, at han vandt skolens personale for sine ideer, så man næsten instinktmæssigt samledes om det, der ligesom lå i luften og senere betegnedes som »skolens ånd«.

Skolen lå på åben mark med frit land over mod Lyngbyvejen, og omtrent lige så frit på den anden side mod Strandvejen og Øresund.

Til »Helgoland« og »Nøren« marcherede drenge og piger om sommeren under håndfast ledelse af hr. Bohse og fru Sandvad. »Nøren« var øvelsesplads for ingeniørtropper og husarer.

Det, der senere blev til Kildevældsparken, var en stor, vandfyldt (»bundløs«) udgravning. At denne side blev reddet fra bebyggelse skyldtes først og fremmest borgerrepræsentant C. V. Møller. Det lå som en dejlig skrammellegeplads for børnene i nogle år efter skolens tilblivelse.

Der var frisk luft omkring skolen. Somme tider lidt for frisk til det dengang moderne luftvarmesystem. Ved stærk blæst pressedes den varme luft over i læsiden. Regulering fra varmecentralen i kælderen magtede ikke at hindre det. Der blev hedt i læsiden; man lukkede vinduer op, og det blev endnu værre, mens frisk luft sugedes ind fra vindsiden. Cirkulationsventilerne i klasseværelserne var anbragt bag katederet, så der var uudholdeligt at være med kold træk ved fødderne og varmen ned over hovedet.

Da skolens sang blev til, var disse ubehageligheder indflettet og bidrog, syntes det, til at vanskeliggøre foreningen af tekst (af Kappel Bøcker) og melodi.

Skolens elever

Den første viceinspektør, Thomsen, nåede kun at fungere i få år, før han blev syg og døde.

Hans efterfølger var Carl Jacobsen, der med fast hånd sørgede for den ydre orden, bistået af gymnastiklærer Victor Emanuel Bohse, der havde sin gamle, respektindbydende ryttersabel stående i omklædningsrummet. Hans disciplin var skrap, og der var ikke langt til et »knivstik«. Det var ikke Kappel Bøckers måde at holde disciplin på; men også han holdt på ro og orden; og det skulle være en meget hårdhudet far eller mor, han ikke kunne omvende til sin opfattelse med nogle rolige ord og hele sin fremtoning.

På drengetrappen (der var jo skarpt skel mellem drenge- og pigeside) var der ikke altid den ønskelige ro. Så godt som alle drenge gik med træsko. Klapren på trinene og snavs i fugtigt vejr var nødvendigvis resultatet, selv om de kom pænt to og to inde ved rækværket.

Børnene, der oprindeligt mest kom fra Kildevældskvarterets og Lyngbyvejens byggeforeningshuse suppleret med Marthagade m. v., blev flere og flere, især da der under 1. verdenskrig blev bygget på den anden side søen til familier med mange børn og træbarakker til husvilde ned mod Strandvejen. Det blev en stor skole, hvor den unge del af lærerpersonalet var i flertal.

Arbejdsløshed og trange kår under krigen med rationering på næsten alt, viste sig, når drengene klædte om til gymnastik. Undertøjet var hos nogle kun laser, og »luse-frøkenen« sendte mange små piger tilbage til klassen fra eftersynet med »sebedillevasket« hår.

„Alverden vil til Vognmandsmarken“ - og til Kappel Bøcker

Efterhånden fik Vognmandsmarkens skole et vist ry. Både børn og lærere søgte dertil. Kappel Bøcker sagde engang, da han ved et møde omtalte skolens vækst, ikke uden stolthed: »Alverden vil til Vognmandsmarken.« Det var rigtigt, og vi menige var også lidt stolte deraf.

Kappel Bøckers forfatterskab blev i tidens løb mere og mere præget af religion. Religionsundervisningen optog ham stærkt. Gennem sine religionslære-bøger, foredrag og demonstrationsundervisning i religion rundt om i landet blev han en landskendt skikkelse, og vel landets mest særprægede religionslærer.

Hvis man et eller andet sted ude i landet talte med mennesker om skole og nævnte, at man var på Kappel Bøckers skole, så var man ligefrem godtaget og fik lidt skær af den glorie, der stod om Kappel Bøcker og hans skole.

Også Sønderjylland havde hans hjerte, og sønderjyske ledere sås ikke sjældent på skolens kontor.

Supplerende læsning var en af Kappel Bøckers ideer. »Holger Danske« fik han startet og redigerede det i nogle år. Et læsebogssystem var han leder af, sammen med Carl Jacobsen og Rützebæk fra Frederiksberg. Heri findes naturligvis nogle af de bedste af hans småhistorier og digte.

Kappel Bøcker var ikke den, der inspicerede lærernes undervisning. »Man må hellere vise dem tillid og lade dem forstå, at de selv har ansvaret. Man er ikke imponerende, når man efter inspektionen forlader klassen — og ses fra ryggen.«

»De har det godt med de drenge, kan jeg høre,« sagde han engang til mig, da min klasse havde værelse op til inspektørens »arkiv«. Det var ord, der styrkede i den opfattelse, at det ikke var helt galt, hvad man foretog sig i timerne.

Skolens ansigt formes

Efterhånden groede mange af Kappel Bøckers ideer frem i skolen. Skolemulkt blev aldrig idømt i hans tid. Mulkternes latterlige størrelse forekom ham at være en dårlig erstatning for lærerens og barnets samvær.

Ved at sammenkalde forældre og lærere til fællesmøder lagdes den første begyndelse til de senere forældre- og lærerråd. Kappel Bøcker var en eminent taler og havde enhver forsamling i sin hule hånd, så snart han tog ordet, der næsten altid var vel forberedt, selv om det lød inspireret.

En gang, det var vist under krigen, fik han personalet til at holde juleaften for hjemløse i gymnastiksalen. Der blev fuldt hus, og mange mærkelige og uventede typer præsenterede sig: fra unge sømænd, »raske i slavved«, over sprittere til enkelte, som skåret ud af bondebefolkningen for århundreder siden i landsbyskrædderens skødefrakke med vissengrøn patina af sol og regn. Man så pludselig en verden uden for ens egen regelmæssige tilværelse og var lige ved at skamme sig.

Ved skolens fester »døjede« vi stadig med flerstemmig indøvelse af skolens sang, forfattet af Kappel Bøcker, vistnok til en gammel melodi. Det blev vist aldrig helt vellykket.

I mange år blomstrede den årlige skolekomedie med Kappel Bøcker som forfatter, støttet af forældre og lærere. Forældrene assisterede især ved det håndværksmæssige med scene o. lign. Lærere og lærerinder sled i det sammen med børnene lang tid forud. Her må måske nævnes Münster-Swendsen, frøken Sørensen og J. F. Lund; men flere andre arbejdede gerne med, alt uden for skoletiden. Tegnefar sled i det med dekorationer i stor stil, og lang tid stod disse ting som klenodier på »Schwensens loft«, indtil tyskerne tog livet af det ved den sidste verdenskrig.

Et orkester og skolens kor, ledet af hr. Kongsbo, bidrog ved hver fest. Hjelme og hans kvartet stillede sig også gerne til rådighed.

Efter i en årrække at have været en tilbagevendende selvfølgelig begivenhed, der sikkert nu af og til tages frem i erindringen af gamle elever, mente enkelte af lærerne, at skolekomedierne var ved at lægge for meget beslag på skolen og måske fremelskede lidt uheldig stjernefønnelse hos enkelte elever. Så gled disse forestillinger ud for en tid, og elevforeningen kom i stedet med dertil hørende sammenkomster. En særlig afdeling af disse var Svanbergs »Gutten«, der levede sit eget livskraftige liv, mens Svanberg var ved skolen.

Danskheden i Sønderjylland havde altid haft Kappel Bøckers hjerte. Ved genforeningen 1920 holdtes en stor fest, hvor »Tegnefar« og jeg leverede dekorationerne. »Genforeningsstenen« hang i Kappel Bøckers tid på kontoret. Rudbeck, som var født i afstemningsområdet, rejste til Sønderjylland og bidrog med sin stemme til genforeningsresultatet. Han aflagde ved sin hjemkomst rapport om festlighederne dernede.

Forældreforeningen

Tanken om forældreråd var gammel ved Vognmandsmarkens skole og kom efterhånden til at ligge i luften også i det øvrige København. Man havde vist en fønnelse af, at forsøg på at få direkte indflydelse overfor myndighederne, når der var tale om forbedringer og bevillinger ved den enkelte skole, ville få mere slagkraft, når børnenes forældre gennem foreninger stod enige bagved.

Det viste sig at være rigtigt. Da først i trediverne forældreråd og lærerråd blev obligatoriske over hele København, var det en fortsættelse af, hvad man længe ved Vognmandsmarkens skole havde praktiseret på Kappel Bøckers initiativ. At der kom politik med ved valgene var ikke efter Kappel Bøckers eller lærernes hoved og bidrog nok til, at man fra skolens side var lidt skeptisk indstillet til at begynde med; men de politiske partier, som herigennem øjnede mulighed for indflydelse, lod ikke denne chance gå tabt.

Kappel Bøckers sidste tid

Da Kappel Bøcker var henimod 65 år, talte han om at gå af. Ved en fest på den tid sagde skoledirektør Fossing: »Ja, en ny skoleinspektør kan jeg nok skaffe jer; men jeg kan ikke skaffe jer en Kappel Bøcker.«

Hvis der kom et eller andet spørgsmål for, som vi ikke var helt enig med Kappel Bøcker om, sagde han: »Ja, det ser måske lidt anderledes ud for en, når man begynder at kunne se til den anden ende.«

Det var alligevel for svært for ham at løsrive sig fra sin gamle skole, så han holdt ud, til han blev 70. Da havde han på nogle måneder nær været ved Københavns skolevæsen i 50 år. Han havde beriget børn og lærere ved den skole, han kaldte sin. Han havde vist alverden, at en lærer ikke bare nødvendigvis er en rumpepisker.

Det var forlængst bestemt, at skolens bomærke skulle være noget med en vogn. Solvognen blev valgt, og Schwensen leverede klicheen.

Da Kappel Bøcker først truede med afgang, bestemte personalet sig til at have en synlig erindring om ham, når han ikke var der mere. Et portræt, malet af Carl Schwenn, fik sin plads på kontoret, hvor man nikkede til ham ved senere besøg. Den efterfølgende inspektør syntes senere, at det burde hænge blandt »hans egne«, og efter den tid har det haft sin plads på det fælles lærer- og lærerindeværelse. Her var også et portrætgalleri af ansatte fra skolens begyndelse til dato. Det blev, vistnok af skolens arkitekt, fjernet, uvist hvorhen.

H. N. RUDBECK

lærer ved Vognmandsmarkens skole
fra 1918

J. Chr. Starklint } Fra skole til kaserne 1936-1942 }

Skoleliv i 30'erne

Den 12. august 1936 blev inspektør Kappel Bøckers efterfølger, *J. Chr. Starklint*, indsat som inspektør ved Vognmandsmarkens skole. Indsættelsen foretoges af skoledirektøren, Thorkild Jensen. — *J. Chr. Starklint* havde som ung vikar været 1 års tid ved skolen, men kom nu fra Nyboder skole. Han var en udmærket administrator. I hans tid indførtes lange samlede skolerejser («skovture»), f. eks. var alle klasserne fra 4. kl. og opefter på en heldagstur til Størstrømsbroen, som dengang var under arbejde. Vi startede kl. 8 fra Hellerup station og kørte direkte til Masnedø, hvorfra en færge sejlede os under broen og over til Orehoved på Falster. Derfra tilbage til Masnedø og med tog til Vordingborg, hvor vi besøgte Gåsetårnet og spiste frokost, og børnene legede et par timers tid i en park. Hjemkomsten til skolen skete først ved 21-tiden. En lidt anstrengende tur, men børnene var glade for den. Senere år tog vi med de større klasser til Lillebæltsbroen og Næstved.

9. april - 1. udlændighedsperiode

Skolen levede sit rolige liv indtil den 9. april 1940. Vi vågnede jo ved 4-tiden om morgenen ved de tyske flyvemaskiners larm over byen, og da vi mødte på skolen, var vi jo alle nervøse og urolige over det skete. En del af børnene var holdt hjemme af forældrene, som — forståeligt nok — ikke turde sende dem på gaden under de urolige forhold. Skoledagen gik nogenlunde som sædvanligt, men om aftenen hørte vi i radioavisen, at børnene og lærerne på Vognmandsmarkens skole næste morgen skulle møde på naboskolen, Bryggervangens skole, da vores skole (og Nyboder skole) skulle bruges til »andet formål«.

Da vi mødte på Bryggervangen, gik den første dag med at ordne forskellige ting, f. eks. at hente vore bøger m. m. på Vognmandsmarkens skole, og så blev det ordnet således, at vi skulle møde hveranden dag, de andre dage skulle Bryggervangens børn gå i skole.

Det varede dog ca. 1 måned, før tyskerne kom til Vognmandsmarkens skole, der skulle bruges som kaserne, så vi fik tid til yderligere at hente forskellige ting på skolen.

Inspektøren, viceinspektøren og skolebetjenten blev stadigvæk boende på den gamle skole. Senere blev der lektioner på 37 minutter på Bryggervangens skole, vi mødte til »togtider« 8,37, 9,14 o. s. v., som børnene sagde.

Under invasionen i Frankrig i maj og juni måned blev soldaterne trukket væk fra Vognmandsmarkens skole, og godt en uge før sommerferien 1940 kom vi igen tilbage til vor egen skole. Men efter at Frankrig havde overgivet sig, kom soldaterne igen tilbage til skolen i sommerferien, og efter ferien mødte vi igen på Bryggervangens skole, hvor vi var ca. 2½ år.

2. udlændighedsperiode

Den første dag efter ferien fik inspektøren og lærerne under behørig opsigt af soldater lov til at komme over på Vognmandsmarken skole for at hente stilebøger m.v. Klasseværelserne var nu omdannet til belægningsstuer for soldaterne, og bordene var fjernet. En del af klasseskabene var ryddet for deres indhold, så vi fik ikke alt med, hvad vi skulle have.

I nogle stilebøger var der ført regnskab over kortspil og skrevet andre ting af soldaterne, og en soldat må have kunnet noget dansk, for han havde moret sig med at rette en diktat, som læreren ikke havde fået rettet. »Sehr gut,« stod der.

Undervisningen på Bryggervangens skole gik så godt, den kunne under disse lidt uheldige forhold, men blev idelig forstyrret af skydning på Ingeniørmarken og musikøvelser i Vognmandsmarkens skolegård. Et militærorkester var nemlig indkvarteret i skolens gymnastiksale.

Den 1. april 1942 flyttede inspektør Starklint efter ansøgning til den nyopførte Kirkebjerg skole. Inspektøren, der stadigvæk havde sin bolig på Vognmandsmarkens skole, fandt efterhånden forholdene så urolige, at han ønskede at flytte. Der var f. eks. en overgang oplag af benzintønder under trappen op til lejligheden.

AAGE KAALUND-JØRGENSEN
inspektør ved Vognmandsmarkens skole
1942—1954

1942-1954: Hjem til hverdagen

Ved 50 året

Vognmandsmarkens skole har eksisteret i 50 år! Tiden går hurtigt. For mig er det uforståeligt, at der er gået 10 år, siden jeg, der havde den glæde og ære at være skolens leder dengang, var med til at festligholde 40 års jubilæet. Men almanakken siger det, og så må det jo være rigtigt.

»Solvognen«s redaktør har i dagens anledning anmodet om »et par ord« fra mig. Denne anmodning imødekommer jeg gerne. Jeg siger hjerteligt: »Til Lykke«!

Vognmandsmarkens skole er ikke alene bygningen. Dens mure er solide og kan sagtens holde længe endnu. Vi ved alle, hvad bygningen har været ude for af slid og vold i »de fem lange år« og trods det endnu står og ser lige »ung og yndig« ud, så der er ingen grund til at nære ængstelse for den foreløbig. Men skolen er tillige hjemmene, børnene og lærerne, ja hele det rige kulturliv, der rører sig dagligt i hele dens område. Alt det er Vognmandsmarkens skole, og det er alt det, jeg ønsker held og lykke i fremtiden.

Jeg sidder her i min pensionistbolig ved mit skrivebord. På væggen lige overfor hænger en meget fin tegning af Vognmandsmarkens skole, tegnet med sort på hvid bund, set fra Kildevældsparken med de hængende pilebuske i forgrunden, søen, og bag det hele hæver den røde skolebygning sig majestætisk, massiv, fast forankret som noget, der har slået rod, noget selvfølgelig, som hører til på stedet. Et fint, roligt afstemt billede, tegnet af en, der har levet med i skolens liv i mange år og derfor kender den, overlærer Hans Petersen. Han var så venlig at forære min kone denne tegning, da vi flyttede til Emdrup skole i 1954. Siden har den haft sin plads på væggen ved mit skrivebord. Ofte ser vi på dette billede, og hver gang klinger en tone i vore sind. Jeg siger med vilje »vi og vore«, for min kone føler sig lige så stærkt knyttet til Vognmandsmarkens skole, som jeg gør, og hun er til stadighed glad og stolt over, at man i kollegernes kreds betegnede hendes som »skolemor«. En kærlig fødselsdagshilsen også fra hende! Meget ofte, når vi taler om forskellige episoder, vi har oplevet, hedder det til slut: »Ja, det var *hjemme* på Vognmandsmarken.«

Mange minder dukker op. Minder, der selvfølgelig er knyttet til den »onde tid«. Besværlighederne træder noget i baggrunden, det er de lyse minder — også fra den tid — der er de fremherskende. Samarbejdet med værtsskolerne, gnidningsløst og forstående. Samarbejdet mellem kollegerne, der på alle måder forstod at indrette sig og sørgede for, at eleverne fik det rette udbytte af undervisningen, og at alle krav blev opfyldt. Elevernes eksemplariske opførsel o. s. v. Det var derfor en glæde, at vi kunne skrive på mindetavlen, der blev sat op, da vi kom hjem efter »udlændigheden«:

*Et folk kan miste sin frihed, og dog beholde sin ære.
En skole kan miste sit fristed, og dog blive ved at være.*

Den 5. april 1946 var en virkelig festdag, som vil huskes af alle, der var med, så længe vi lever.

Og så kom den gode tid, hvor vi havde vor dejlige, nyrestaurerede skole for os selv. Nu var der fri bane for et skoleliv, der skulle leve op til alle de gode traditioner, der var skabt gennem årene, og som var grundlagt af skolens første inspektør, Kappel Bøcker, i nært samarbejde med lærerkollegiet og hjemmene. Ikke uden grund blev denne epoke i skolens historie kaldt for skolens guldalder. Hjemmene sluttede op, og forældrene mødte, når skolen kaldte på dem. Den tid kom nu igen, hvor vi følte forældrenes interesse og hjertevarme. Skolenævnet havde glæde af at indbyde til aftenmøder. Og skolen kunne glæde sig over fulde huse til elevernes optræden på de skrå brædder. Denne samfølelse var sikkert årsagen til, at børneklientellet på Vognmandsmarken hørte til de bedste i hele byen.

RUD. HOLMBERG
skolens inspektør
siden 1954

Skolen i støbeskeen

Overskriften for denne artikel er ord, der gennem de senere år ofte er brugt, og man kan vist også roligt sige, at årene siden 1954 har stået i forventningens og forandringens tegn. Mangt og meget tyder på, at der vil gå lang tid endnu, før der kan ventes ro over skolearbejdet, og det er vel, når alt kommer til alt, et spørgsmål, om der nogensinde bliver den ro, der tidligere var gældende i skolen. Med den kolossale udvikling, verden er inde i, vil skolen som en levende del af samfundet fortsat være indstillet på at forny sig.

Sådan har skolens lod vel altid været, men for os, der står i arbejdet i dag, og som har været med i den sidste snes år, synes det mere iøjnefaldende end nogensinde.

Det har selvfølgelig givet sig udslag på den enkelte skole og altså også på Vognmandsmarken, såvel i det ydre som indre.

Bygningen ser i det store og hele ud, som den altid har gjort, men omgivelserne har skiftet karakter i meget stor grad, ikke mindst efter at barakbebyggelsen er afløst af det store nye ejendomskompleks. Ser man nøjere til, opdager man dog let store forandringer i selve skolen. De gamle toiletbygninger i gårdene er gået under jorden, og fjernvarmen har gjort opholdet i skolens lokaler uafhængig af vindretning. Den bestemte jo før i tiden over, hvilken side af skolen, der forekom opvarmet. Tagvinduerne i øverste etage er snart alle udskiftede, og metalpersiener har overalt afløst de gamle papirpersiener. Planer til et auditorium i forbindelse med det gamle fysiklokale er fuldt udarbejdede, og det er vel kun et spørgsmål om kort tid, før vi får indrettet endnu en sløjdsal og et metalsløjdlokale. Det er ligeledes tanken, at skolekøkkenet skal deles og moderniseres.

Skolens forældrekræds har altid været stærkt interesseret og medvirkende i arbejdet. Denne medvirken er ikke blevet mindre i de sidste år, hvor valgmuligheder for fortsat skolegang og andet i høj grad kalder på samarbejde mellem skole og hjem. Vi har haft et glimrende samarbejde med skolenævnet, hvis eneste bekymring som regel har været, at det i nogen grad har følt sig overflødig netop på grund af de gode samarbejdsforhold.

Vore børn går i klasser med delvis nye betegnelser, men er, stort set, som de altid har været. De møder friske og veloplagte og for os at se glade for skolen og dens arbejde, men heldigvis også med de små afvigelser, uden hvilke de ikke ville være »rigtige«
elever.

Tiden stiller store krav til skolens medarbejdere. Alt det ny fordrer omstilling på mange områder, kræver deltagelse i kursus og andet. I det daglige arbejde

kan det nu og da synes besværligt og til tider næsten uoverkommeligt, men samtidig oplever vi glæden ved at være med i alt det ny. Den gode arbejdsånd, der altid har hersket på vor skole, lever stadig. Der arbejdes støt og godt i det daglige, og det har flere gange i de sidste år vist sig, at vi også har kunnet samles om at løse større opgaver ud over det egentlige skolearbejde.

Der tales ved festlige lejligheder ofte om skolens ånd. Det kan være et udefinerligt begreb, men mon det ikke kan samles i dette, at vi, der i dag får lov at virke i Vognmandsmarkens skole, er glade for og føler os forpligtede over for en skole med gode traditioner.

Det er vort håb, at vi gennem vort arbejde må have lykke til at føre de traditioner videre.

KAI MÜNSTER-SWENDSEN
lærerrådsformand
1946—1949

Lærerliv på Vognmandsmarken

»Vognmandsmarken« — det er egentlig et underligt navn på noget, jeg har haft en tid! — sammen med andre — børn og voksne — kolleger og forældre — i arbejde og samvær — i hverdag og til fest.

Dagligt liv på „karlekammeret“

På lærerværelset — »karlekammeret« — der var vi som en stor familie; til hverdag drenge for sig — og piger for sig, hver i sit lærerværelse; — ja, somme-tider gik man over på »samlingen«, et lille værelse ved siden af naturhistorie-værelset — med skabe med dyr i o. s. v. — men der var også et pænt lille bord med bordtæppe, en lille sofa og et par stole, — tog sin kaffekop med og røg en cigaret og fik en hyggelig lille passiar med nogen af det andet køn, som vel også trængte til lidt hygge; men dagligkost var li. og læ. hver for sig; men der var også rart der, selv om pladsen var kneben; i en lænestol henne ved vinduet, så han kunne kigge ned på legepladsen og se, hvad der foregik, sad Carl Jacobsen, stor og bred — den plads nappede jeg senere, da jeg ikke var så grøn mere — Schwensen lavede som oftest vores kaffe »i kasserolle, med 3 små opkog«, så var vi ikke afhængige af »suppehønsene« inde ved siden af, — som Schwensen kaldte dem, — måske for at afreagere en ubevidst øm følelse for de kvindelige kolleger, som han af og til ikke kunne undgå; men naturligvis »i tugt og ære«; han var den fødte pebersvend, men en ypperlig lærer og børneven — til trods for hans udtalelse: »Man kunne jo da ha' det så rart her, når der bare ingen unger var.« (Og så kunne han jo slet ikke undvære dem, og de ikke ham!) — Der sad vi så omkring et firkantet bord, uden dug eller anden luksus; spiste vores madpakke og drak af vores egne kopper, som af og til endte på gulvet, fulgt af en ikke helt tilforladelig angerfuld undskyldning af den »uheldige« synder, der jo så måtte købe en ny, fin kop til ejermanden. — Fjelstrup var afgjort en pryd på selskabet med sit nydelige kultiverede udseende og væsen; smukt gråt fuldskæg, à la julemand, — og Hjelme fortalte hyggelige morsomme skolehistorier, af eget fabrikat; Gunner Hansen, Mortensen og H. Petersen kunne fortælle om udenlandsrejser og ture med deres børn — og så kom Nørlyng ind og hilste: »Da' Hansen « som om der ikke var andre til stede, og indledte en samtale med ham om malerier og kunst, idet de så ofte appellerede til H. Petersen, hvis mening de fornuftigvis havde stor respekt for; der blev drøftet politik — af og til ret skarpt — og spillet skak; drøftet kommende fester, som spillede en stor rolle, vellykkede og båret af den dejligste hygge og muntre samfølelse.

Fester - og fest i hverdagen

Jeg mindes ved en fest en punchebolle, der blev brygget oppe på fysikværelset med nogle få smagsdommere, snart forøget til flere og flere, indtil al punchen var væk, og der måtte brygges en ny »bolle«; der var et pragtfuldt karneval og en vellykket »krostue«, hvor G. Hansen og jeg var krosvende med forklæde og skulle indkassere betaling rundt ved bordene for nydte genstande, men hvor G'ansen i den grad gik op i sin opgave, at sprede hygge, så han ganske glemte at holde regnskab; og så var der for resten også en mystisk episode en dag på lærerværelset, — det var i »kaffetiden« — da en masse af postelinet styrtede ned inde i skabet, mens døren dertil var lukket og siden fremviste en ødelæggelsens vederstyggelighed; der blev aldrig fundet nogen skyldig; men skylden blev, som så tit, kastet på mig; man havde fået for skik at gøre mig til syndebuk, og jeg var naiv nok til at sole mig i rollen som »enfant terrible« — det var da altid en rolle! — Jo, jeg blev husket for min fremvisning af »en vandloppe« — en drengestreg, som afstedkom et styrtebad til Jørgen Juul og en værre syndflod på gulvet i det nye fine lærerværelse; og der stod jeg, mens de andre leende styrtede af, da det i det samme ringede, alene med vandfadet og syndfloden; men heldigvis var der en meget sød »pige«, der forbarmede sig over mig og kom med en gulvklud og hjalp mig at få sporene væk; jeg glemmer også sent Bohse, der nede i omklædningsrummet til gymnastiksalen med sin ryttersabel demonstrerede et rytteris indhug med dragen sabelklinge til højre og venstre over en tænkt hests hoved, med et sus og en hvinen i luften, så jeg retirerede bag ham ind i den fjerneste krog; og heller ikke Møller, der altid gik frem og tilbage i frikvartererne på gangen nede i stuen, rygende på sin shagpipe, og som brillerede med latinske oversættelser og skræmte os med at citere Chr. V's lov om, hvad der kunne overgå den, der lukkede andres breve op — »højre hånd hugget af« — og så var der jo Kappel Bøckers og Kongsbo's tale- og syngestykker med frk. Sørensen, som en pragtfuld heks; men det kan ikke tages med her! — så lidt som mange andre kære minder om kollegerne, arbejdet og børnene, som vel nok ikke »elskede« os så højt, som man gik og troede; men hvis man ikke havde været så glad for dem og for arbejdet, så havde man jo heller ikke befundet sig så vel, som man gjorde hos Kappel Bøcker!

Kappel Bøcker

Jeg havde jo hørt om ham og truffet ham en enkelt gang, vistnok som vikar på Haderslevgades skole, — men jeg lærte ham først at kende, da jeg i 1917 kom ud på Vognmandsmarkens skole! — og hvordan *var* han så? Jeg har set billeder af ham fra hans yngre år; *da* var han flot; som en af de 3 musketerer, stærk som en bjørn, — vild, tror jeg også — klog og vågen, med meget lune. — Nu var han nok noget »slid«; men bedre end de fleste andre. — Ved et »møde« kunne man være sikker på, at han vandt sejr — han gik altid af med sejren! —

Han begyndte blot med at fastslå enkelte uimodsigelige sandheder — i et kønt lys — men lidt efter lidt var han der, hvor han ville hen; — han var afgjort veltalende; kunne som få, når han ville, holde den eleganteste tale, smuk,

formfuldendt og vittig. — Han var en høvding, en hersker, der elskede sin skole, sit folk — store og små: »Vil man holde af et menneske, skal man bare blive ved med at se på ham!« sagde han engang til mig; — og han skabte arbejdsvilje og selvtillid hos os alle — ros — han holdt af os — og vi af ham — han var vores far! Og han var digter, forfatter — og en betydelig religiøs foredragsholder, både ude og herhjemme — hans bøger til religionsundervisning er (efter min ringe mening) af *ualmindelig stor* værdi. — Efter Kappel Bøcker kom 2 andre skoleinspektører på Vognmandsmarkens skole, sidst Kålund-Jørgensen, som jeg sætter meget højt. — Men de skal jo ikke omtales af os veteraner, det vil sige sådanne rudimenter fra en svunden tid, som ingen andre kender, og som de derfor kan gå og glorificere med udtryk som: »Ja, dengang jeg var pige!« eller: »I gamle dage, der var . . .« — Og så går vi og mere end halvvejs tror på det altsammen til sidst selv; en af dem er jeg nu, snart en meget gammel dreng, der må tage mig selv i nakken nu og da og sige: »Jamen, kære du, du må da huske på, at du ikke længere er halvfjerds!«

OLE OLSEN

formand for

»Forældre- og Lærerforeningen«

1924—1934

formand for forældrerådet

1934—1946

Omkring Forældre- og Lærerforeningens stiftelse

Da skolens inspektør var så venlig at opfordre mig til at give et bidrag til »Solvognen«s jubilæumsnummer, sagde jeg med glæde ja og tænkte straks på at fortælle lidt om Forældre- og Lærerforeningen, som jo var anledningen til mit samarbejde med skolen, en periode, som jeg tænker tilbage på med glæde.

Men da jeg i denne anledning endnu en gang læste skoleinspektør Alfred Mortensens fortræffelige jubilæumsskrift »Vognmandsmarkens skole 1912—52«, opgav jeg den tanke. For i denne bog har forfatteren behandlet dette emne så udførligt, at det må være tilstrækkeligt at henvise til denne let læselige bog.

Derimod kunne der måske være anledning til at sige et par ord om, hvordan situationen var på det tidspunkt, da Forældre- og Lærerforeningerne ved Ny Carlsbergvejs og Vognmandsmarkens skoler blev dannet.

At forældre og skole arbejder sammen er i dag en selvfølge, men det var det ikke i 1924.

Omkring århundredskiftet begyndte man at beskæftige sig med forholdene omkring skolevæsenet. 1901 fik vi det politiske »systemskifte«, der førte til reformer på skolevæsenets område. 1903 kom Almenskoleloven, der bragte mellemskolen og realskolen. Under første verdenskrig sank pengenes værdi, så de private skoler ikke kunne klare sig, og størsteparten af dem blev overtaget af staten og kommunerne, og derefter havde — i hvert fald teoretisk — ethvert barn med passende evner mulighed for at nå den højeste form for undervisning.

Denne udvikling øgede naturligvis forældrenes interesse for skolen. Nu var det ikke blot de mere velhavende, der havde mulighed for at holde børnene »til bogen«.

Det store opgør efter 1. verdenskrig affødte »nye skoletanker« rundt om i verden, og de kom også her til landet. Der blev agiteret for at sætte nye mål for undervisning og opdragelse, og undervisningsformen skulle være friere, mindre autoritær.

De nye skoletanker vakte opsigt og blev diskuteret i pressen og i forældre-kredse såvel som i skolekredse.

Op alt medens dette skete, var der selvfølgelig både forældre og lærere, der var uberørte af det hele, lærere, der mente, at det gamle var dog det bedste, og forældre, der ikke anede, at der var foregået en udvikling i skolen, siden de selv gik der.

Men også fra anden side var der skabt røre om skolen.

Folketingsmand P. Sabroe havde i begyndelsen af århundredet viet en stor del af sine kræfter til kampen for dårligt stillede børn, navnlig tjenestedrenge, tjenestepiger, børn på børnehjem og under åndssvageforsorg, og ikke mindst greb han ind mod »prygl i skolen«.

Sabroes virksomhed vakte voldsomt røre, i pressen blev han både angrebet og forsvaret, og i tilslutning til hans kampagne blev der dannet *De Samvirkende Forældreforeninger* med afdelinger forskellige steder i landet. Denne forening tog sig navnlig af klager over skolerne, hvilket medførte, at ordet »Forældreforening« fik en ilde klang i lærernes øren.

Sådan omtrent var situationen, da skoleinspektør Kappel Bøcker i 1924 sammen med skolens lærerstab indbød forældrene til at danne en *Forældre- og Lærerforening*.

Allerede kort efter sin tiltræden ved skolen i 1912 havde inspektøren med udmærket resultat samlet forældrene til oplysende møder på skolen, men først nu var altså tiden inde til at indbyde til et positivt samarbejde mellem de to parter.

Foreningen blev dannet, og den arbejdede i god forståelse med skolen til 1935, hvor den blev opløst, idet der nu ad lovgivningens vej var dannet et »Forældreråd«, der fremtidig officielt skulle varetage de opgaver, »Forældre- og Lærerforeningen« selv havde fundet frem til.

Fra skolens side har forældrene kun mødt velvilje, men blandt så stort et lærerpersonale af forskellige aldersklasser og med divergerende politiske anskuelser må der nødvendigvis til at begynde med have været delte meninger om betimeligheden af det, der var i gære.

På denne baggrund er der anledning til at sende en taknemmelig tanke til dem, der dengang inden for skolens mure talte samarbejdets sag og overbeviste de tvivlende, så foreningens virksomhed kom til at forløbe så harmonisk, som den faktisk gjorde.

SOPHIE THOMSEN
skolenævnnsformand
1950—1958

Vognmandsmarken - det forpligter

Skolen bliver 50 år — til lykke. I den anledning er det for mig naturligt at se tilbage i tiden.

Vi flyttede til Østerbro i 1936 og havde på det tidspunkt haft fire børn i Nansensgades skole. De 2 var udskrevet, og den tredje dreng manglede kun et halvt år af sin skoletid, så han blev gående i Nansensgade. Den fjerde dreng var kun lige begyndt, så han måtte flyttes, og han og jeg fulgtes derfor over på skolen. Det var en oplevelse at komme ind på det kontor, for der sad inspektør Kappel Bøcker, en skolemand af det store format. Det var interessant at lære ham at kende og at tale med ham. Selv om han var ved at falde for aldersgrænsen, færdedes han dagligt i kvarteret, hvor han var kendt af alle børn og forældre.

Senere kom jeg selv i forældrerådet og kom derved i kontakt med en del forældre, lærere og lærerinder og ikke mindst med en mængde børn. Fra denne tid har jeg mange gode minder, og den står for mig som den bedste i mit liv.

Under inspektør Kålund Jørgensen oplevede man besættelsen og dermed også skolens beslaglæggelse. Al skolegang blev flyttet til kvarterets fabrikker, Maskinskolen, auditorier og skoler, som endnu var fri. Da mit yngste barn skulle indskrives, måtte vi på Klostersvængets skole, hvor kontoret var. Det var en tid med mange omskiftelser, men endelig kom den store dag, da skolen skulle hjem igen. Alle mødte i Klostersvængets skolegård, børn — lærerpersonale og skolenævn med formanden, Ole Olsen, i spidsen. Det virkede meget festligt med skolens fane, med musikkorps og taler af begge skolers inspektører — og så afgang fra skolen — »hjem«, sådan følte man det. Turen gennem skolens distrikt var meget, meget festlig. Børnene gik med flag i hænderne, og det var, som om hele kvarteret deltog i glæden over, at man skulle hjem til skolen, der nu var gjort fint i stand efter at have været kaserne i flere år.

Hjemme i skolegården hejstes det store flag af skolenævnnsformanden, og vi var atter hjemme og kunne leve vort liv under eget tag. Inspektør Kålund Jørgensen havde skrevet en sang, og der blev afsløret en mindeplade i stueetagen — alt var fest.

Man havde tappert holdt sammen, og dette fortsatte nu, da hverdagene kom. Vi havde samtalekredse for forældrene, og skolens lærere og lærerinder virkede som ledere. Disse kredse var godt besøgt og fremmede samarbejdet mellem hjem og skole. Vore nytårsmøder, som alle glædede sig til, og som dengang havde stor tilslutning, virkede på samme måde. Der var festtale og ofte underholdning af skolens lærere og elever, og der sluttedes med fælles kaffebord.

For 10 år siden holdt skolen fest i flere dage for at fejre 40 års fødselsdag.

Dette er kun lidt af mine mange oplevelser og minder om møder med skolefolk og forældre, som aldrig glemmes. I 1955 kom min yngste dreng ud af skolen, og jeg havde da haft skolesøgende børn i 28 år. Jeg har ikke mistet forbindelsen med skolen, for jeg har børnebørn, som går der, så vi kan stadig snakke Vognmandsmarken.

Jeg vil ønske alle, inspektør, personale, børn og skolenævn alt godt for fremtiden og bede alle huske:

»Vognmandsmarken — det forpligter!«

GUNNAR HANSEN
lærerrådsformand
1936—1940
1952—1957

Hilsen til skolen fra en gammel lærerrådsformand

Da jeg en april dag 1916 nærmede mig Vognmandsmarkens skole for som nyansat timelærer at præsentere mig for skolens inspektør, følte jeg det som en skæbnens tilskikkelse. Det var min tidligste barndoms kvarter, jeg vendte tilbage til, efter rodløse år omkring i provinsen. Den lille sø foran skolen — det var før parken blev anlagt — havde givet mig de første indtryk af natur. Her var jeg kommet ved min faders hånd, på dens grønne, spændende stejle skrænter havde jeg fået lov at tumle mig, og hvor jeg nu så skolen rejse sig knejsende som en enlig blæstomsust forpost for den fremrykkende storby, havde jeg sidst i halvfemserne leget i vor lille kolonihave.

Det var underligt således at blive ført tilbage til sit udspring, det følte som skæbne og blev det.

Som det for træer er bedst at gro til og vokse fast på én og samme plet, således nok også i almindelighed for mennesker. I hvert tilfælde må jeg, når jeg ser tilbage over de 46 år, der er gået siden da, vist betragte det som en lykke, at jeg har været ved den samme skole hele mit liv. Det betyder et snævrere erfaringsområde, men til gengæld giver det stærkere tilhørsforhold, den bundethed, man lever sig ind i, en dybde og styrke til oplevelsen, som man næppe ellers ville opnå. Men som også for en gammel pensionist med pensionistens tilbøjelighed til bagudrettet tankeliv ikke er uden smertelighed. Ansigt på ansigt dukker frem, oplevelse på oplevelse; hvor mange forskellige barnefysiognomier har man ikke haft vendt mod sig dernede i klassen, hvor er de nu henne, de fleste af dem — ja gudskelov har man dog truffet og træffer mange igen i ny og næ, en del er man blevet venner med, adskillige er kommet på skolen igen som forældre, et par endda som ens kolleger.

Det var imidlertid som tidligere lærerrådsformand, man ønskede, jeg skulle udtale mig, og så må jeg vel forsøge at gøre rede for de tanker, jeg har gjort mig om den side af mit forhold til skolen. Lad det være sagt straks: det er med beklæmthed, disse betragtninger føres frem, alt for let erindrer de én om utilstrækkelighed. 1934 fik vi som bekendt en ny lov om folkeskolens tilsyn og styrelse. Ifølge den blev der ved enhver københavnsk kommuneskole oprettet ikke blot et forældreråd (nu kaldet skolenævn), men også et lærerråd med en vis, ikke helt ringe medbestemmelsesret i skolens anliggender. Lærerrådets formand skulle lede lærerrådets møder og sammen med næstformanden deltage i skolenævnets. Vognmandsmarken gik ikke uforberedt ind i de nye tider. Dens

daværende inspektør, den landskendte Kappel Bøcker, havde allerede på mange måder draget lærerpersonalet med ind i skolens styrelse, og med forældrene havde vi i mange år haft et udmærket samarbejde formidlet gennem en forældre- og lærerforening, oprettet på Kappel Bøckers initiativ. Den blev ganske vist opløst nu, men dens virksomhed, som f. eks. med at arrangere oplysende møder for forældrene, blev i det væsentlige fortsat af skolenævnet, og den lærer, som havde repræsenteret skolen i dens bestyrelse, Hans Hjelme, blev naturligt nok det nye lærerråds første formand. For to perioder har mine kolleger vist mig den tillid at vælge mig til formand, første gang da Hjelme i 1936 ønskede at gå af. I øvrigt har følgende været formænd i de år, der er gået: Alfred Mortensen, Münster-Swendsen, Jørgen Juul, Kurt Jensen og nu Mogens Flindt, selv en gammel Vognmandsmark-dreng.

Det er uden videre indlysende, at indførelsen af lærerråd måtte kunne inspirere til sund og demokratisk praksis inden for den lilleverden, en skole udgør. Men naturligvis afhænger rådets betydning af den interesse, lærerpersonalet viser dets virksomhed. Noget tilsvarende kan siges om lærerrådsformandens stilling. Først og fremmest er han sine kollegers tillidsmand overfor såvel skolens leder som forældrenes repræsentanter i skolenævnet. Og vel har alle tre parter det samme selvfølgelig mål for øje: at gøre skolen til en god skole for børnene, men de må nødvendigvis anskue tingene fra hver sin kant, synet på midlerne kan ikke altid være helt det samme og uenigheder, måske konflikter uundgåelige. Det tør dog siges, at samarbejdet uden større vanskeligheder har fundet sin faste og rolige form og i det store og hele været præget af god vilje og forståelse fra alle parter. Lærerrådsformanden har her på en måde en art nøglestilling. Udadtill repræsenterer han sine kolleger og må være rede til at fremføre rådets synspunkter, indadtill må han undertiden være formidleren, der i kraft af stillingens karakter fremfor sine kolleger har særlige forudsætninger for at forstå de andre parters relative ret og derfor pligt til at modvirke en eventuel snæver eller ensidig holdning fra lærerrådets side.

Men han har også andre opgaver indadtill. Hvad et godt kammeratskab, et fast sammenhold betyder for lærerrådets styrke, behøver ingen nærmere påvisning. Derimod kan der måske være grund til at minde om dets værdi i skolens daglige liv. Kun på kammeratskabets grund kan der skabes den atmosfære af godt humør, venlig forståelse og rolig tryghed, som er så vigtig for både lærere og børn, for at arbejdet kan glide let og lykkes ret. Ikke mindst for børnene, som har et sikkert instinkt for, hvordan lærerne har det med hinanden indbyrdes, og som — sagt med jævne ord — først rigtig hygger sig, når de føler, at lærerne også gør det. Nu er det jo ikke lærerrådsformanden, der skal skabe det gode kammeratskab, enhver må yde sit alt efter evner og kræfter. Men det er naturligt, om lærerrådsformanden føler, at han i særlig grad har et ansvar her, og et ansvar, der stiller store krav. For han må prøve på at være forstående, taktfuld og loyal, han må årvågen leve med i skolens liv, uegenlyst og frygtløs, han må altid have for øje, hvad der kan støtte og styrke fællesskabet, og han må måske ikke mindst agte på, at ikke alle har lige let

ved at klare dagen og vejen, og at nogen fremfor andre har en hjælpende hånd behov. Det har aldrig været nogen kunst at holde med de stærke.

Men hvem tør tro sig i besiddelse af slige kvalifikationer? Sikkert har ingen gjort det af de formænd, lærerrådet har haft. Men de har påtaget sig opgaven, fordi det var et arbejde, der *skulle* gøres, til gavn for kollegerne og til gavn for skolen. Det skal være mit ønske for skolen på dens jubilæumsdag, at der altid i spidsen for lærerrådet må stå en formand, der med ærlig vilje og tjener-sind formår at røgte sit hverv, til bedste for skolen, for lærerne og de børn, som forældrene betror dem.

Hilsener på dagen

ALFRED MORTENSEN
lærerrådsformand
1940—1946

»På given foranledning« er det mig — som lærerrådsformand fra 1940 til 1946 — en glæde at sende en hilsen til »Solvognen«.

Glæde? Jovist, stor og overstrømmende, men også iblandet vemod. Bemærk nemlig årstallene! Det var de mærkelige år, da Vognmandsmarkens skole bestod, netop *bestod* som ingensinde før eller siden — borte fra sit hyggelige hjemsted: den kære bygning, der nu holder 50 års fødselsdag.

Til lykke!

Jeg var med ved dens fødsel og har set den vokse op og blive stor og smuk derhjemme bag min barndoms gade, og jeg ønsker den lykkelige år langt ud i fremtiden, når vi — det første kuld lærere — er borte og glemte.

Lad mig da skynde mig at sende en hilsen til de endnu levende — virksomme eller i velfortjent otium — jeg nød den dybt personlige glæde at blive formand for i det skæbnesvangre år 1940.

Kære gamle venner, Gunnar Hansen, Lenzing og Rudbeck. Det år blev det forbi med vores herlige skolerejser. Tak for dem! Der blev vendt op og ned på skolens hele tilværelse.

Men hvor vi end var som gæster, på Bryggervangen, Klostervænget og til sidst i spredt fægtning fra Lundehuskroen til Husarkasernen, stod sammenholdet sin svære prøve. Det var stadig Vognmandsmarkens skole: børnene, lærerne, den tro, solide støtte, viceinspektør Johs. Petersen, den altid opmuntrende Karen Banke, viceinspekticen, og der var til stadighed en inspektør med den ovenud ansvarsfulde post at holde myndigt sammen på det hele: her står vi, vi kan ikke andet. Vognmandsmarkens skole.

De to første år var det J. Chr. Starklint. Vi, den noget indskrumpede flok fra den tid, mindes ham som en festlig vært, da vi trods trængslerne holdt et hyggeligt lærerrådsmøde på Søllerød kro, det første i »udlændigheden«. Men tunge og triste år var det. Det var ikke nemt at skabe en smule hygge. Vi var hjemløse.

Resten af tiden var det Aage Kaalund-Jørgensen. Det var med ham som det samlende midtpunkt, vi stod de sidste svære år igennem, oplevede befrielsens glæde og vores hedeste længsels opfyldelse: hjemkomsten til skolen i Vognmandsmarken.

Den hjemkomst blev den mest strålende oplevelse i min formandsperiode. Men baggrunden for de lykkelige dage i 1946 var jo de fem forbandede år, og mine vemodige tanker går ikke just tilbage til slig opstemt og nu næsten ufattelig lykke ved at komme *hjem*. Det var en underlig, ligesom uvirkelig tid, man aldrig skal ønske skolen magen til.

Men vemodig ser jeg mig om i kredsen, når jeg som lærerrådsformand i det år 1946 siger tak for genvalget, så det efter mørket timedes mig at være mine kammeraters talsmand ved den lyse og festlige hjemkomst, begyndelsen til et nyt liv for Vognmandsmarkens skole. Tak også til de trofaste forældre-medarbejdere, overgartner Olsen og den djærve fru Thomsen, som jeg altid stiltfærdigt har agtet og beundret.

Og som formand anno 1946 ønsker jeg for alle de ny, stadig skiftende, stadig fornyende og foryngende generationer af elever og lærere, at de altid må føle sig hjemme og være glade i arbejde og i fest på Vognmandsmarkens skole.

Det er en god skole at være hjemme på.

CHRISTIAN NIELSEN
formand for forældrerådet
1946—1950

Når vor agtværdige »Vognmandsmarkens skole« skal gøre status over de forløbne 50 år, bliver det sikkert en behagelig opgave. Det er utvivlsomt de gode og behagelige minder, der har overvægt.

I de fire år, jeg havde den ære og glæde at være formand for forældrerådet, var der ikke »sager« af alvorlig eller ubehagelig karakter. Vi afholdt vore traditionelle nytårsmøder, som hvert år samlede fuldt hus. Til andre forældre-møder havde vi også altid god tilslutning, og der blev altid af såvel forældre som lærere givet udtryk for gensidig god forståelse af problemerne.

Forud for min formandsperiode, hvor jeg var medlem af forældrerådet, var gået de fem triste år, da skolen måtte friste en vagabonds tilværelse, og til varigt minde om disse fem år blev der på gårdmuren opsat en mindetavle over tidligere elever, som havde mistet livet under besættelsen. På væggen i gangen i stuen blev opsat en tavle med følgende inskription:

*»Et land kan miste sin frihed, og dog bevare sin ære,
en skole kan miste sit fristed, og dog blive ved at være.«*

Ved skolens 50 års jubilæum vil jeg gerne fremsætte det ønske, at den må blive ved at være uden nogensinde at miste sit fristed, og at den fortsat må blive til gavn og glæde for eleverne.

Til lykke med jubilæet.

JØRGEN JUUL
lærerrådsformand
1949—1952

Fem år (1947—52) var jeg ved Vognmandsmarkens skole. Jeg havde kun 6 år på bagen som lærer og hørte til de unge. Mange ting lærte jeg og fik indsigt i.

Der var ånd over skolen. Det store ved Kappel Bøcker kunne fornemmes i dagligdagen gennem de kolleger, der var vokset op i hans tid og i triste timer

havde oplevet et klap på skulderen og et opmuntrende: »Op med humøret. De bliver en dygtig lærer.« Inspektør Kaalund-Jørgensen, hvis frue var elskelig mod os alle, forstod med besindighed at retlede den unge lærer uden nogensinde at sære — en stor ting, som til tider genspejlede sig i ens forhold til børnene. I de år voksede lærerkorpset og delte sig op i »Sandkassen«, »Konebordet«, »Staben« og »De gamles By«, men udgjorde altid en enhed, der ikke var i tvivl om, hvad der tjente skolen og dens trivsel. Som klasselærer husker jeg mine kære børn. Det var *mine* børn — og jeg var *deres* lærer. Vi kom hinanden ved og fortalte hinanden om glæder og sorger. Deres forældre — og forældre-kredsen i det hele taget — mindes jeg som mennesker, der tog sig af deres børn, og som kom til skolen med ros og kritik, men *de kom*, og det var det vigtigste. De viste vilje til at gå børnenes ærinde.

Må jeg på 50 års-dagen ønske inspektør, lærerkorpset af i dag, børn og forældre et hjerteligt lykke til, at min gamle skole må være frisk, spændstig og kærlig i årene fremover.

KURT JENSEN
lærerrådsformand
1957—1959

At en bygning har stået 50 år, er ikke i mindste måde imponerende, selv om der er hændt et og andet, siden murstenene blev lagt på plads, og selv om det let kunne være sket, at murene nu havde »standet i grus«, — den megen lærdom har ikke gjort menneskenes børn klogere. —

Men der er grund til at gratulere Vognmandsmarkens skole med, at der altid har været en god tone, et trykt tillidsforhold, en omtrent hjemlig atmosfære lærere og elever imellem, og jeg vil ønske for skolen, at den i tiden fremover må bevare denne tone inden for sine mure.

MOGENS FLINDT
formand for lærerrådet
1959—
(lev 1922—31)

Den 1. april for 40 år siden gik jeg for første gang gennem Vognmandsmarkens store, røde port, 25 år senere ankom jeg igen, denne gang som lærer, og i dag, 15 år efter den anden ankomst, sidder jeg som formand for lærerrådet og skal sende min gamle skole en hilsen.

Det eneste sensationelle er vel, at jeg er den første formand, der har levet 9 år af skolens liv som elev og så senere er vendt frygtelig tilbage. Gunnar Hansen, der var min klasselærer de første 5 år, fortæller gladelig til hvem, der gider høre det, at jeg var en meget sød lille dreng, der sad på hans skød og sang Tingelingelater, men ak, meget er forandret.

Gunnar Hansen er fløjet fra reden og lever nu de glade pensionisters tilværelse, det vil sige, han kan komme og gå, som han vil; men lur ham og de angre gæve

pensionister, der så ofte glæder os med deres besøg, vi kan jo mærke på dem, at de trods de mange lange arbejdsår alligevel savner Vognmandsmarken.

Det er en lykke for enhver, også for en lærer, at holde af sin arbejdsplads, og min lykke er, at jeg har oplevet den fra den anden side, altså elevens. Jeg har kendt alle de store kæmper med Kappel Bøcker i spidsen og er senere blevet kollega med mange af mine gamle lærere, der åbenbart var meget unge, da vi traf hinanden første gang. Men det giver en vis samhørighed, og selv om der nu kun er tre tilbage af min barndoms lærere, lever skolens ånd videre. Dette uforklarlige, som vi så ofte spørger med, men som er så værdifuldt, vil jeg af al min kraft søge at føre videre, således at der altid må være godt at være på »Vognmanden«, først og fremmest for børnene, men sandelig også for lærerne.

Den signede dag med fryd vi ser
af havet til os opkomme;
den lyse på himlen mer og mer
os alle til lyst og fromme.
Det kendes på os som lysets børn,
at natten hun er nu omme.

Thi takke vi Gud vor Fader god,
som lærken i morgenrøde,
for dagen, han os oprinde lod,
for livet, han gav af døde,
for alt, hvad på mark i tusind år
der gro'de til sjæleføde.

Nu sagtelig skrid vor højtidsdag,
med stråler i krans om tinde!
Hver time til Herrens velbehag
som bække i eng henrinde,
til frydelig sig til sidst de sno
op under de grønne linde!

Tale af borgmester

O. WEIKOP

Tale af skoledirektør

KR. THOMSEN JENSEN

Fru ALICE CHRISTENSEN
TESTRUP

spiller Chopin-valse

Tale af skolenævnets formand

prokurist G. MIKKELSEN

Tale af lærerrådets formand

overlærer MOGENS FLINDT

Afslutning ved skolens inspektør

RUD. HOLMBERG

Vognmandsmarken, det er navnet
på vor skole, på vort hjem.
Kærligt den de små har favnet,
lukket ind i hjertets gem.
Skaber dem et voksested,
rede lun, der ånder fred,
— langt fra verdens bulder.
Gennem nutid bygges bro
over ungdoms lyse tro,
skulder står ved skulder.

Vognmandsmarken, det forpligter,
stemplet dybt i sjæl og sind.
Det ej ske, at nogen svigter,
går omkuld for stridig vind.
Dine mure evigt stå,
give rum for store, små,
— tanker evigt unge —
Her vi fælles øver gavn,
og dit gamle hverdagsnavn
falder let på tunge!

Aage Kaalund-Jørgensen.